

ГОРБАЧ В.О.

*магістрантка спеціальності «Журналістика»
Національний університет «Запорізька політехніка»
м. Запоріжжя, Україна*

СОЦІАЛЬНІ Й КУЛЬТУРНІ АСПЕКТИ МІСЬКОГО ЖИТТЯ КРИЗЬ ПРИЗМУ МОЖО (МОБІЛЬНА ЖУРНАЛІСТИКА)

Сучасний міський простір є складною соціальною системою, у якій відображаються культурні процеси, соціальні взаємодії та цифрові трансформації. З поширенням мобільних технологій формується новий тип журналістики – МоЖо (mobile journalism), який об'єднує мобільність, мультимедійність і соціальну чутливість. Мобільна журналістика дозволяє не лише фіксувати події, а й досліджувати соціальну динаміку міста, відкриваючи можливість створювати нові способи осмислення урбаністичного простору.

Одним із прикладів використання мобільних пристроїв у журналістиці є мобілографія. Як зазначає Р.Пазюк, «...використання смартфонів та планшетів у професійній діяльності журналістів поступово зміщується від зони обмежень у зону можливостей. За останні роки нівелювався головний недолік – мала деталізація та низька роздільна здатність відзнятого матеріалу» [4]. Також науковець дає своє визначення поняттю: «Мобілографія – це спосіб творення візуального контенту, який ґрунтується на одержанні художнього та/або інформаційного фото- чи відеоматеріалу за допомогою камер, убудованих у мобільні комунікаційні пристрої (здебільшого телефони, смартфони, планшети)» [4]. Поняття мобілографія можна розуміють як багатогранну і динамічну практику створення зображень, сформовану постійними припливами та відпливами нових комунікаційних технологій і мінливою природою мобільних медіа [6].

Мобілографія – це найкращий приклад використання мобільних пристроїв у журналістиці. Звісно, можна казати про стрімке зростання технічних параметрів сучасних гаджетів, але є недоліки, які не дають мобільним пристроям стати нарівні з професійним обладнанням.

Дослідники О. Орлова і С. Азєєв, з цього приводу пишуть, що «йдеться про конфлікт таких понять, як актуальність та оперативність із тими, що визначають рівень якості аудіовізуального контенту під час висвітлення подій за допомогою або мобільних засобів, або ж класичної професійної техніки. Хтось хоче бачити й чути новину негайно після того, як вона сталася, а комусь важливіше дізнатися про ранкову подію з

вечірнього випуску телевізійних новин, але при цьому отримати виважену, точну й перевірену інформацію, у якості, яку забезпечує сучасне високопрофесійне знімальне, монтажне та трансляційне обладнання» [3].

Як зазначає Б. Сташен, попри те, що журналістика завжди була мобільною, традиційні телевізійні формати мали певні технічні обмеження, зокрема складну логістику та необхідність повернення журналіста до редакції або пересувної телевізійної станції (ПТС) для обробки матеріалів [5]. Мобільний репортаж змінює цей підхід, адже журналіст може працювати автономно, маючи всі необхідні інструменти при собі. Це відкриває нові можливості для оперативного висвітлення подій та значно підвищує ефективність роботи репортера в динамічних умовах. Серед переваг мобільного репортажу Б.Сташен виділяє портативність та непомітність мобільних пристроїв, що дозволяє журналістам залишатися непоміченими та працювати в умовах, де використання традиційного обладнання може бути складним або небезпечним. Крім того, мобільні пристрої забезпечують швидке редагування та публікацію матеріалів, що є критично важливим у сучасному медіасередовищі.

Мобільна фотографія суттєво вплинула на традиційні жанри, зокрема вуличну фотографію. З появою смартфонів цей напрям зазнав значних змін, адже мобільність компактність та висока якість камер у більшості мобільних пристроїв дає змогу миттєво зробити якісне фото у момент події. О. Місяк, у своїй статті «Трансформація вуличної фотографії в еру цифрових технологій» пише, що вулична фотографія (англ. candid photography) фіксує в громадських місцях життєві моменти повсякденності, набувши статусу важливої частини візуальної оповіді та документальної фотографії [2]. Відповідно, така фотографія може бути цінним інструментом у дослідженні унікальної ідентичності та культури регіонів і громад.

Мобілографія як складова мобільної журналістики сприяє візуальному вивченню соціокультурного ландшафту міста. Вона робить помітними ті явища, які часто залишаються поза увагою традиційних медіа: локальні ініціативи, культурні події, соціальні проблеми, зміни міського середовища. За допомогою смартфона журналіст отримує змогу документувати «пульс» міського життя, відтворюючи його атмосферу, ритм, настрої і характерні візуальні коди.

Авторський фриланс-фотопроект «Міський пульс: Запоріжжя» демонструє, як мобільна журналістика стає засобом соціальної комунікації. Проект побудовано на візуалізації урбаністичних мотивів і культурних маркерів міста: архітектури, муралів, вуличних сцен, елементів локальної ідентичності. Мобільна фотографія використовується як інструмент

виявлення темпоральних і соціальних змін у просторі міста. У зображеннях поєднуються документальність і естетика, що дає змогу одночасно фіксувати факти й передавати емоційний вимір міського життя.

Соціальні аспекти виявляються у відображенні спільнот і повсякденних практик мешканців: від громадянських ініціатив до екологічних проблем. Культурні – у фіксації мистецьких об'єктів, подій, урбаністичних символів, які формують культурний код Запоріжжя. Через об'єкти мобільної камери створюється своєрідний візуальний архів міста, де кожен кадр виконує функцію соціального повідомлення.

MoJo поєднує документальну журналістику з креативними формами самовираження. У цьому полягає її культурна цінність: вона формує у глядача новий спосіб сприйняття міського простору – як живої системи взаємодії людини, архітектури, природи й культури. Таким чином, мобільна журналістика стає не лише технологічною інновацією, а й важливим інструментом соціокультурної рефлексії.

Список використаних джерел

1. Максимович М. Новинарна фотографія у сучасних медіа. *Вісник Львівського університету. Серія журналістика*. 2019. Вип. 44. С. 78–85.
2. Місяк О. Трансформація вуличної фотографії в еру цифрових технологій. *Культура і сучасність*. 2021. №1. С. 112–119.
3. Орлова О., Азеев С. Мобільна журналістика: проблеми й перспективи розвитку. *Наукові записки Інституту журналістики*. Київ : КНУ, 2020. №1 (80). С. 34–41.
4. Пазюк Р. Мобілографія як інструмент кросмедійної журналістики. *Кросмедіа: контент, технології, перспективи* : колект. монографія / за ред. В. Е. Шевченко. Київ : КНУ ім. Т.Шевченка, 2017. С. 125–129.
5. Сташен Б. Мобільна журналістика: практичний посібник / пер. з нім. В. Климченка; за ред. В. Іванова. Київ : Центр вільної преси, 2021. С. 15–18.
6. Keep D. Artist with a Camera-Phone: A Decade of Mobile Photography. *Mobile Media Making in an Age of Smartphones* / Edited by Marsha Berry, Max Schleser. Australia, New Zealand: Royal Melbourne Institute of Technology, Massey University. 2014. P. 14–24. URL: https://link.springer.com/chapter/10.1057/9781137469816_2